

Кафедра хорового та оперно-симфонічного диригування

СИЛАБУС

**з дисципліни «Методика роботи з хором
та викладання спеціальних дисциплін»**

Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень	Курс	I
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	3
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	64
Освітньо-професійна програма	Хорове та оперно-симфонічне диригування	Лекції	32
		Практичні/семінарські	32
		Індивідуальні	
		Самостійна робота	26
Статус	Обов'язкова	Семестровий контроль	Екзамен – 2

Інформація про викладача

ПІБ, посада	МИХАЙЛОВА НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА кандидат мистецтвознавства, доцент
Профіль викладача	Google Scholar https://scholar.google.ru/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=Lf6ZzlgAAAAJ Web of Science ResearcherID ABA-8861-2021 ORCID

	https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0003-0172-2091
e-mail	Nata.mik.76@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни.

Силабус навчальної дисципліни «Методика роботи з хором та викладання спеціальних дисциплін» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. Силабус визначає обсяги знань, які здобувачі освіти повинні опанувати відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика роботи з хором та викладання спеціальних дисциплін», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень.

Метою навчальної дисципліни є вивчення сутності професійного комплексу сучасного диригента-хормейстера як організатора творчого процесу у хоровому колективі та викладача хорових дисциплін у фахових передвищих навчальних закладах. Під час вивчення курсу здобувач освіти має опанувати систему методів, форм і прийомів організаційної, репетиційної та вокальної роботи з хором; вивчити різноманітні аспекти вокально-хорової методики як актуальної проблеми хорового виконавства; створити теоретичну основу для побудови переконливої індивідуальної методики у роботі з хоровим колективом; опанувати специфікою педагогічної діяльності та оволодіти сучасними методами і формами викладання хорових дисциплін у фахових передвищих навчальних закладах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні *знати*:

- сучасний стан розвитку світової хорової культури;
- специфічні відмінності художньо-виконавських напрямків сучасного хорового мистецтва;
- методи і форми вокально-хорової роботи у хорі;
- сутність провідних теорій голосоутворення та досягнень у сфері вокально-хорового виконавства;
- методичні основи роботи над елементами хорової звучності;
- методичні досягнення майстрів хорової культури у сфері роботи з хором;
- специфіку викладання у фахових передвищих навчальних закладах;
- основні методичні положення викладання спеціальних дисциплін;
- методику добору вокально-хорової літератури у педагогічних цілях;
- педагогічний репертуар для роботи зі здобувачами освіти різних курсів;
- принципи постановки диригентського апарату;
- методику проведення лекційних курсів, індивідуальних та практичних занять.

Уміти:

- користуватися термінологічною системою, що склалася у мистецтвознавстві та хорovому виконавстві;
- аналізувати творчість видатних митців хорovої культури та виконавських колективів;
- застосовувати методичні досягнення провідних хорovих диригентів у власній виконавській діяльності;
- вільно орієнтуватися в методико-теоретичних положеннях вокально-хорovого мистецтва;
- використовувати базові знання з теоретичних основ вокального мистецтва та виконавсько-хорovої практики.
- скласти робочий план для здобувача освіти, враховуючи педагогічні принципи виховання диригента-хормейстера та його індивідуальні особливості;
- методично вірно складати план індивідуальних, лекційних та практичних занять;
- творчо вирішувати проблеми навчання здобувачів освіти.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування таких **компетентностей**, зокрема, *загальних компетентностей*:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальних (фахових):

СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

- СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК14. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
- СК15. Здатність здійснювати редакторську / менеджерську / лекторську / аранжувальну / звукорежисерську діяльність в сфері музичного мистецтва.
- СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання.

- ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
- ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
- ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/виконавської майстерності теорії, історії музики/композиції.
- ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
- ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем.

Розділ 1. Диригент-хормейстер. Методика роботи з хором.

Тема 1. Вступ до курсу. Творчі та психологічні аспекти роботи диригента-хормейстера.

Тема 2. Організація творчої та навчально-виховної роботи в хоровому колективі.

Тема 3. Основні методичні принципи співацької установки та вокального виховання у хорі.

Тема 4. Значення вокально-хорових вправ у роботі з хором та методика їх застосування.

Тема 5. Методика роботи над елементами хорової звучності.

Тема 6. Методичні основи роботи над дикцією у хоровому колективі.

Тема 7. Основні завдання і методичні основи репетиційного процесу та система прийомів розучування хорових творів.

Тема 8. Методика роботи над художньо-виразними засобами хорового твору.

Тема 9. Методичні принципи формування репертуару для хорових колективів з різними художньо-виконавськими можливостями.

Розділ 2. Диригент-педагог. Цикл індивідуальних, лекційних та практичних дисциплін.

Тема 10. Основні положення викладання «Диригування».

Тема 11. Методика постановки диригентського апарату.

Тема 12. Методика проведення занять з «Читання хорових партитур».

Тема 13. Методика проведення занять з «Аранжування».

Тема 14. Основні методичні принципи проведення лекційних курсів.

Тема 15. Лекційний курс «Хорова література».

Тема 16. Лекційний курс «Хорознавство та методика роботи з хором».

Тема 17. Зміст та завдання курсів «Методико-виконавський аналіз», «Методика викладання хорових дисциплін», «Педагогічна практика».

Тема 18. Методика організації та проведення занять хорового класу та практичної роботи з хором.

Форми та технології навчання.

Теоретичне лекційне навчання, семінарські заняття та самостійна робота, есе, презентація, інформаційні технології (аудіо та відеофіксації виконавських дій).

З навчальної дисципліни передбачені наступні види самостійної роботи здобувача вищої освіти: вивчення конспекту лекцій; ознайомлення з методичною літературою; тезисне конспектування ключових питань лекції, письмові завдання.

Зазначені види самостійної роботи виконуються здобувачем вищої освіти поза аудиторією.

Навчальні ресурси.

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google Meet (відеотелефонний зв'язок), Google Forms (програма для адміністрування опитувань), Google Drive (сховище даних), Padlet. Для забезпечення освітнього процесу додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License.

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger, Telegram тощо; використовуються застосунки Google Disk, Google Meet, Zoom тощо.

Система оцінювання.

Кількість балів	Національна шкала	ECTS шкала
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно	FX
1-34	Незадовільно	F

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

90–100–А – відмінно. Повнота розкриття тематичного матеріалу: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, знання методичної літератури. Адекватність наведених прикладів, знання методичного матеріалу. Аргументованість, логічність й послідовність відповіді, адекватне використання педагогічної термінології; переконливість викладу. Активна участь у навчальному процесі: доповіді, доповнення, практичні завдання, регулярна демонстрація самостійної роботи.

82–89–В – добре. Досить повне знання тематичного матеріалу, достатнє знання методичної літератури та методичного матеріалу. Аргументованість відповіді, використання педагогічної термінології, переконливість викладу. Активна участь у навчальному процесі: доповіді, доповнення, практичні завдання, демонстрація самостійної роботи нерегулярна.

75–81–С – добре. Достатнє знання тематичного матеріалу та знання методичної літератури. Достатня переконливість відповіді, використання педагогічної термінології. Участь у навчальному процесі нерегулярна.

64–74–D – задовільно. Недостатньо повне знання тематичного матеріалу, несистематизовані знання методичної літератури. Участь у навчальному процесі відсутня.

60–63–Е – задовільно. Неповне знання тематичного матеріалу. Знання методичної літератури несистематизовані. Участь у навчальному процесі відсутня.

35–59–FХ – незадовільно (з можливістю повторного складання). Тематичний матеріал не засвоєно, відсутня систематизація знань, відповіді поверхневі. Участь у навчальному процесі відсутня.

0–34–F – незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач освіти не виконав індивідуальний навчальний план.

Інклюзивне навчання.

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу.

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну добросовісність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної добросовісності ХНУМ імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>.

Рекомендована література.

1. Батовська О. М. Сучасне академічне хорове мистецтво а саррелла як системний музично-виконавський феномен : дис. докт. мистецтвознав. : 17.00.02. Одеса, 2019. 516 с.
2. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції: навч. посіб. Київ: Ред. журн. «Укр. Світ», 2002. 440 с.
3. Бермес І. Л. Рефлексії про сутність поняття «хор» у просторі культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. № 4*, 2016. С. 57-61.
4. Бурбан М. І. Українські хори та диригенти. Дрогобич: Посвіт, 2007. 672 с.
5. Виховання духовності особистості : навч.-метод. посіб. / М. Й. Боришевський та ін. / за ред. М. Й. Боришевського; НАПН України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. Кіровоград : Імекс ЛТД, 2013. 104 с.
6. Єгоров О. М. Теорія і практика роботи з хором. Київ : Музична Україна, 2007. 132 с.
7. Історія української культури /за ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 4-е вид., 2002. 656 с.
8. Каплієнко-Ілюк Ю. В. Історія світової музики : навч. посіб. Чернівці : Місто, 2015. 240 с.
9. Кириленко Я. О. Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 108 с.
10. Коломоєць О. М. Хорознавство: навч. посібник. К.: Либідь, 2001. 168 с.
11. Костенко Л. В., Шумська Л. Ю. Хрестоматія з хорознавства : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 521 с. URL: <https://cutt.ly/8IXdOH4>.
12. Мартинюк А. К. Диригентсько-хорова освіта в музичній культурі України другої половини ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.01. Харків, 2001. 20 с. URL: <http://referatu.net.ua/newreferats/7569/184993>.
13. Нечаев Е. Хоровая аранжировка : учеб.-методич. пособие. Ташкент, 2006. 120 с.
14. Савельєва Г. Виконавські традиції харківської хорової школи : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : 17.00.03. Харків, 2012. 15 с.
15. Савельєва Г. В. Методика викладання спеціальних дисциплін. Конспект лекцій для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, спеціальність 025 «Музичне мистецтво», спеціалізація «Хорове диригування», освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр». Харків: Копі-студія «Ларец», 2020. 48 с.
16. Савельєва Г. В. Методика роботи з хором. Ч. 1: Діяльність диригента хору в умовах навчально-виховної роботи та теоретико-методичні засади вокального виховання у хорі. Харків: Копі-студія «Ларец», 2020. 56 с.
17. Савельєва Г. В. Методика роботи з хором: Ч. 2: Методичні основи роботи над елементами хорової звучності. Харків: Копі-студія «Ларец», 2020. 56 с.

18. Савельєва Г. В. Стиль діяльності диригента-хормейстера як увиразнення його музичного мислення. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Когнітивне музикознавство / зб. наук. ст. Вип. 40.* / Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд. Л. В. Шаповалова. Харків : Видавництво ТОВ «С.А.М.», 2014. С. 156-169.
19. Савельєва Г. Хоровий стиль як об'єкт виконавської інтерпретації (на прикладі концертних програм Камерного хору ім. В. Палкіна). *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. статей (на честь 55-річчя Л. В. Шаповалової)* ХДУМ ім. І. П. Котляревського; [ред. та упоряд. Л. В. Шаповалова]. Харків, 2010. Вип. 29: Когнітивне музикознавство. С. 510–522.
20. Савельєва Г. Хор студентів кафедри хорового диригування ХНУМ ім. І. П. Котляревського. Харківський Національний Університет Мистецтв імені І. П. Котляревського 1917–2017. До 100-річчя від дня заснування : мала енциклопедія / У 2 т. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського ; ред.-упоряд. Л. В. Русакова. Харків: «Водний спектр Джі-Ем-Пі». С. 710-713.
21. Савельєва Г. В. Хорова школа та творчий метод диригента. *Матер. III всеукр. наук.-практ. конф. «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики».* – Х.: ТОВ «Планета-Прінт». – 2019. – С. 32–35.
22. Смирнова Т. А. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, «Федорко», 2018, 212 с.
23. Яструб О.М. Методичні рекомендації для вивчення та організації самостійної роботи студентів з навчального курсу «Читання хорових партитур». Методичні рекомендації для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І рівня акредитації за напрямом «025 Музичне мистецтво» спеціалізації «Хорове диригування» / Харків. нац. унів. мистецтв імені І. П. Котляревського; автор-укладач Яструб О. М. Харків: ХНУМ імені І. П. Котляревського, 2021. 63 с.
24. Архів клавірів та партитур. URL: <http://operascores>
25. Choral Public Domain Library (cpdl.org) / Архів світової хорової музики URL: http://www2.cpdl.org/wiki/index.php/Main_Page.
26. Hausmusik / Архів світової хорової музики. URL: <http://www.hausmusik.ch/>.
27. International Music Score Library Project. URL: http://imslp.org/wiki/Заглавная_страница.
28. Werner Icking Music Archive / WIMA [Електронний ресурс]. URL: <http://icking-music-archive.org/index.php>.